

REIS PORTUGAL MET VRIENDEN VAN HET GEMEENTEMUSEUM HELMOND

25 APRIL TOT EN MET 2 MEI 1999.

Zondag 25 april 1999 (herdenking van de Anjerrevolutie in Portugal).

Voor zeven uur was het 's ochtends verzamelen bij Vlisco, waar om kwart over zeven de bus met 39 personen naar Zaventem vertrok. Op het vliegveld werden de tickets uitgereikt, wat enige hilariteit veroorzaakte, omdat de getrouwde dames met hun meisjesnaam te boek stonden.

Om 11 uur was de vlucht naar Porto gepland, doch voordat we opstegen was het wel wat later. Aan boord van het Sabena-toestel kregen we een aperitief aangeboden en een goede lunch met alles er op en er aan.

Om 13.00 uur lokale tijd landden we in Porto, waar we werden opgewacht door onze Mechelse gids Mevr. Lies Vermoesen en de Portugese chauffeur José. Hij reed ons met zijn bus naar Hotel da Bolsa aan de Rua Ferreira Borges 101, waar we met een glaasje Port werden verwelkomd.

Na toewijzing van de kamers, hebben we ons geïnstalleerd en om half vijf was het verzamelen voor de stadsrondrit door Porto.

We reden langs de oever van de Douro en zagen aan de overzijde van de rivier zowat alle bekende Porthuizen zoals Sandeman, Kopke, Taylor, Croft, Offley enz., meer dan een dozijn in totaal. We reden langs monumenten zoals de kathedraal "de Sé", het stadhuis, het station en over de door Eiffel of een van zijn leerlingen ontworpen dubbele brug. Boven bij deze brug op de Rampa do Infante kregen we gelegenheid foto's te maken van de rivier met de brug.

Tegen 7 uur wandelden we naar het restaurant Le Lapin aan de rivieroever voor het avondeten en zoals de naam van het restaurant al deed vermoeden, kregen we daar konijn voorgeschoteld. Het gezelschap splitste zich op, met negen gasten boven en de rest beneden. Wij behoorden tot de groep van negen en hebben daar best plezier gehad tijdens het eten en aan het rumoer van beneden te horen, zat men daar ook niet te kniezen.

Na wat omzwervingen tussen restaurant en hotel, hebben we nog gezellig een afzakkertje genomen in de bar van het hotel. Het was een lange dag geweest en om 11.00 uur was iedereen dan ook onder zeil.

Maandag 26 april 1999

De afgelopen nacht regende het stevig en toen we opstonden was dat nog zo, maar tijdens het ontbijt werd het droog.

Met enige vertraging begonnen we de stadswandeling met het dicht bij het hotel gelegen plein, Praça Infante Dom Henrique bij de Borsa, waar we tekst en uitleg kregen over de beurs en over het beeld van Hendrik de Zeevaarder.

Aansluitend liepen we naar de kerk van S. Francisco, waar we buiten wel uitleg kregen, maar niet naar binnen gingen. Dit was een romaans/gotische kerk, die we na de middag op eigen houtje nog bezochten.

Het interieur was erg barok. Behalve de kerk waren daar ook nog de catacomben en een museum te zien.

Na de S. Francisco liepen we gezamenlijk naar de Sé, de kathedraal. Deze kerk was in de 12e eeuw oorspronkelijk in Romaanse stijl gebouwd en in de 18e eeuw verbouwd in barokstijl. De altaren waren met bladgoud bekleed, behalve dat van de Sacramentskapel, dat met zilver opgelegd was. De kerk had kleine ramen en een roosvenster. Voor de kerk hadden we vanuit de hoogte een mooi zicht op de stad, vooral op het oude deel van Porto.

Van de kathedraal liepen we naar het station, dat een heel interessant gebouw bleek te zijn. In de stationshal waren allerlei taferelen te zien in het blauwe azulejos tegelwerk te zien, met daar boven fraaie voorstellingen van meerkleurig tegelwerk. Van het station ging het naar het Praça da Liberdade met zijn imposante bankgebouwen en zicht op het neogotische stadhuis.

Vandaar liepen we naar het Praça de Gomes Teixeira met zijn Igreja do Carmo/Igreja dos Carmelitas, een kerk uit de 18e eeuw in rococo-stijl. Het interieur kwam ons erg overdadig voor, maar de buitenkant was weer heel typisch met het azulejos tegelwerk.

Na de rondwandeling zijn we met een stel naar de voornaamste winkelstraat van Porto gelopen, de Rua Santa Catarina, waar we in het stijlvolle restaurant Majestic hebben geluncht. Na de lunch slenterden de meesten door de Rua Santa Catarina en de gelijknamige passage. Opvallend was het groot aantal schoenezaken in Porto.

Daarna was het tijd om terug te gaan naar het hotel, waar om kwart voor vier de bus vertrok voor een rondleiding in de portkelders van Sandeman. Zeer interessant om de geschiedenis van de Port en de invloed van de Engelsen hier te horen vertellen. Leuk was het ook om daarna witte en rode Port te mogen

proeven en in de stemming te komen voor het avondmaal. Dit werd geserveerd in een restaurant aan de Cais da Ribeira, genaamd Marina. Als voorgerecht stonden allerlei hapjes en salade op tafel. Het hoofdgerecht bestond uit geitenvlees, gebakken aardappelen en rijst en als toetje kregen we een soort gebak dat Mevr. Schoenmakers "metselcake" noemde. Na het avondeten in de bar van het hotel nog een glaasje gedronken met deze en gene van het reisgezelschap.

Het weer was vandaag wisselvallig met dan weer zon en dan weer regen.

Dinsdag 27 april 1999

Om 9 uur vertrok de bus bij mooi zonnig weer, door een prachtig landschap van de Coste Verde, naar Guimarães. Bij aankomst in dit aardige oude stadje bleek onze gids niet te weten waar we precies moesten zijn, waardoor we nogal wat tijd verloren. In het VVV-gebouw troffen we de lokale gids, die ons eerst daar attent maakte op een tentoonstelling van moderne religieuze kunst. Daarna maakten we een korte stadswandeling en bezochten we een fototentoonstelling over de Anjerrevolutie (25 april 1974) en van kindertekeningen over dit onderwerp. Het was interessant te zien hoe jonge kinderen de betekenis van deze Anjerrevolutie hadden begrepen en hadden weten uit te beelden.

Daarna ging het verder naar de kerk van Nossa Senhora da Oliveira met vlak daarbij het gotische monument de Padrão do Salado. We bekeken het 14e eeuwse stadhuis, we zagen de kerk Dos Santos Passos uit de 18e eeuw, met zijn mooie bloemperken ervoor en het pittoreske straatje Rua de Santa Maria, waar een vrouwtje haar sardientjes, die ze in een kistje op haar hoofd droeg, met veel geschreeuw aan de man (of vrouw) probeerde te brengen. Tijd voor koffie was er niet voordat we naar ons volgende doel t.w. Braga gingen. Daar kwamen we om twaalf uur aan en dat was de tijd die met de plaatselijke gidsen was afgesproken; dus weer geen koffie.

Onder leiding van twee aankomende vrouwelijke gidsen liepen we eerst naar de prachtig aangelegde, bloemrijke tuin van het bisschoppelijk paleis, de Jardim de Santa Bárbara. Daarna gingen we naar de voorkant van dit paleis, waar een heel leuk pleintje, het Largo do Paco te zien was.

Op weg naar de kathedraal kwamen we aan een oude stadspoort voorbij. De kathedraal dateert uit de 12e eeuw, maar was voor een deel barok ingericht,

vooral het orgel. Tegen de buitenkant van de kathedraal staat het beeld van Nossa Senhora do Leite, de madonna die haar kind de borst geeft. Links van de kerk ligt de kloosterhof.

Daar zagen we ook het beeldje van de H. Judas Thadeus, de patroon van de hopeloze zaken en zo te zien waren er die nogal wat in Braga, want aan zijn voeteinde lagen talloze briefjes met smeekbeden.

Om 1 uur gingen we lunchen en na de lunch zijn we wat op eigen houtje in de stad gaan lopen. Het was duidelijk te zien dat Braga een centrum is van schoen- en textielindustrie.

Na de lunchpauze reden we naar het bedevaartsoort Bom Jesus, een oninteressante barokke kerk. Na een opgang van ongeveer 300 treden, komt men bij deze kerk, die hoog op een berg is gelegen. Gaan de Portugezen deze trappen op hun knieën, wij gingen met de bus naar boven om daarna de 300 trappen af te dalen. Onze penitentie was de stromende regen.

Onze laatste pleisterplaats voor vandaag was Barcelos, waar we eveneens door een lokale gids werden rondgeleid. We werden afgezet bij een als kermis ingericht terrein en overal waren versieringen met de haan van Barcelos te zien. Barcelos wordt geheel gerestaureerd met steun van de Europese Unie, eerst de riolering en bestrating en daarna de huizen en het theater.

Barcelos ligt aan de oever van de Cavado. Van het Campo da Republica, dat een plein is met kleurige gevels, was nu door de kermis weinig te zien. Wel het bloemrijke stadspark, een deel van de stadsmuren, de Torre de Menagem waarin ook de VVV gevestigd is en de kerk van Bom Jesus da Cruz. Bij de ruïnes van het Paço do Condal was ook het Cruzeiro do Senhor do Galo (18e eeuw) te zien.

Het was jammer dat vandaag de organisatie niet strak was, waardoor we zo laat in Porto aankwamen, dat we linea recta naar La Marina gingen voor het avondeten. Kennelijk heeft Lies nog niet door wat voor soort groep we zijn, maar aldoende leerde ze. De tweede groep kan profiteren van ons pionierswerk.

Het avondeten smaakte er echter niet minder om. Het bestond uit sardines, ham en salade als voorgerecht, en vis met groente en aardappelen als hoofdgerecht. Het nagerecht was een soort crème brûlée. Na het diner werd in de bar van het hotel door de meesten nog een aardig glaasje gedronken. Men

leert elkaar steeds beter kennen, waardoor het moeilijker wordt vroeg naar bed te gaan.

Woensdag 28 april 1999

Opnieuw om 9 uur vertrokken we, nu zuidwaarts. Het geplande bezoek aan Aveiro werd om voor ons onbegrijpelijke reden afgelast, want onderweg hebben we niets van files gemerkt. Maar de dag zat toch vol, dus daarom niet getreurd.

We reden in ongeveer anderhalf uur naar Conímbriga, waar we eerst koffie dronken en daarna de ruïnes bezochten van een Romeinse nederzetting uit de eerste eeuw, o.l.v. een plaatselijke vrouwelijke gids. Het was frappant te zien hoe groot de beschaving al was in die tijd, met badruimtes, fonteinen, aquaducten enz. We lunchten in het restaurant bij het Museo Monografico de Conimbriga. In de tuin stonden sinaasappelbomen, met zowel bloesem als vruchten.

Om half twee, gelukkig een uur eerder dan oorspronkelijk afgesproken, vertrokken we naar Coimbra, een oude universiteitsstad, die in de 12e en 13e eeuw hoofdstad van Portugal was en een van de oudste universiteiten ter wereld heeft.

Op weg naar en bij de universiteit zagen we de studenten, traditioneel in het zwait gekleed met zwarte capes.

Vanaf het vierde en vijfde jaar moeten ze linten aan hun tassen hangen in de kleuren van de eigen faculteit b.v. blauw voor letteren, rood voor rechten, geel voor medicijnen, rood/wit voor economie enz. Deze linten, die fitas worden genoemd, worden midden mei door de afgestudeerde studenten verbrand als het studiejaar wordt besloten met het Queima das Fitas. Volgens een vrouwelijke student, die we ernaar vroegen, is het nog een traditie dat er in de capes scheurtjes worden gemaakt, links voor door vriendinnen, rechts voor door familie en midden achter een grote scheur door een jongen als teken van een gebroken hart.

De universiteit die op de hoge, oude binnenstad is gelegen, de z.g. Alta, heeft een prachtige bibliotheek, de Biblioteca Janina uit 1717, die drie prachtig gedecoreerde zalen heeft met meer dan een half miljoen boeken, die vrij van insecten worden gehouden door.... vleermuizen.

Deze Biblioteca Velha (oude) werd in de 18e eeuw aan de universiteit geschonken door koning João V, vandaar de naam.

Aansluitend gingen we naar de hoofdkapel van de Velha Universidade, die aan São Miguel is toegewijd. In deze kapel vinden veel universitaire plechtigheden plaats. Ze is gebouwd in Manuel-stijl en heeft ook nog veel azulejos als versiering.

Na deze bezichtiging van de Velha Universidade splitste ons gezelschap zich op in mensen die met de bus naar beneden gingen en een twintigtal mensen die met de lokale gids en Lies verder gingen om nog wat meer van deze bijzonder interessante stad Coimbra te zien. Via straatjes en steegjes kwamen we bij de Sé Velha, de oude kathedraal. Dit is een van de mooiste en puurste romaanse kerken in Portugal, met vierkante torens en een in renaissance-stijl uitgevoerde façade, de Porta Especiosa. Het retabel achter het hoofdaltaar streelde de fierheid van Lies, want het was in de 16e eeuw gemaakt door Jean d'Ypres en Olivier de Gand uit Vlaanderen. Bij deze Sé Velha komen studenten samen als ze wat te vieren hebben.

De tweede kerk die we in Coimbra bezochten was de Mosteiro de Santa Cruz. Dit oorspronkelijk Augustijner klooster is in de 15e en 16e eeuw in gedeeltelijk renaissance-stijl gebouwd tijdens de regering van Manuel I. In deze kerk zijn opvallend veel stijlvermengingen te zien. Uiteraard hier ook veel azulejos-tegelwerk, dat de geschiedenis van het H. Kruis uitbeelde. In deze kerk is ook het graf van Koning Afonso I, de eerste koning van Portugal.

Buiten gekomen begon het te regenen. We liepen naar de bus, die ons naar hotel Cristal in Marinha Grande bracht, een mooi 3-sterren hotel aan de Rua de Leira 112.

's Avonds kregen we bij het avondmaal een glaasje Port van de directie van het hotel en na het diner werd ons een informatieve film over de streek aangeboden. Na de film was het nog aangenaam toeven in de bar.

Donderdag 29 april 1999

Voor ons vertrek om 9 uur, stond ons eerst een uitgebreide ontbijttafel te wachten. Prima hotel!

Door een mooi landschap met zelfs boomgaarden van sinaasappelen en citroenen, reden we eerst naar Alcobaça, waar we anderhalf later aankwamen. Met zijn prachtige Mosteiro de Santa Maria, een cisterciënzer abdij. Deze abdij

was gebouwd tussen 1178 en 1222 op verzoek van koning Afonso I Henriques, na de verovering van Satarém op de Moren. Werkelijk een pronkjuweel van vroeg gotische stijl, zo zuiver en puur, dat het een geweldige indruk op ons maakte. De patroon van de kerk is St. Bernardus, die geëerd wordt met een beeldengroep die zijn dood uitbeeldt. In de Capela Túmulos zijn 8 graftombes. Rechts van het hoofdaltaar de graftombe van koning Pedro I en die van zijn geliefde Ines de Castro. Zij liggen met de voeteinden naar elkaar toe, zodat ze bij de dag van de opstanding elkaar in het gezicht kunnen kijken en Pedro de eerste is die Ines zal zien.

Imposant in deze abdij is ook de grote keuken met reuzengrote betegelde schoorstenen en grote tafels, die groot genoeg waren om elk een os op voor te snijden. In de refter bevindt zich een klein deurtje dat als maat moest dienen voor de monniken die zich als veelvraten hadden gedragen. Konden ze er niet door dan moesten ze op dieet.

Prachtig is ook de kloosterhof, de Claustro do Silêncio, die twee verdiepingen heeft.

Na een uur te hebben rondgekeken en genoten in Alcobaça, reden we naar het klooster van de Dominicanen van Sante Maria de Vitória. Deze kerk heeft een rijk versierde hoofdingang en mooie zijingangen. Deze kerk was iets meer gedecoreerd dan die van Alcobaça, maar toch mooi door zijn betrekkelijke eenvoud. Opvallend waren de Capelas Imperfeitas, de onvoltooide kapellen. Koning Duarte begon hier met de bouw van een achthoekige kapel als mausoleum voor het huis van Avis, maar toen hij in 1438 stierf, was de kapel slechts klaar tot aan het gewelf. Zijn opvolgers hebben er nog wel wat aan gebouwd, maar hebben de kapel nooit afgemaakt.

In de kapittelzaal ligt het graf van twee onbekende soldaten, waarbij militairen de wacht houden. Van deze zaal stortte bij de bouw tweemaal het grote gewelf in, reden voor de bouwmeester om er na de wederopbouw onder te gaan slapen als bewijs dat het nu wel safe was.

Na het bezoek aan de Santa Maria de Vitória, gingen we lunchen in de buurt van deze kerk. Tijdens het middagmaal betrok het en begon het te regenen en toen we om kwart voor twee vertrokken naar Tomar ging het steeds harder regenen, zodat, toen we de kerk van Fatima passeerden, we deze van achter beslagen busruiten moesten bekijken.

In Tomar gingen we naar het Christusklooster of wel het klooster van de Tempeliers, een soort religieus-militaire vereniging van ridders, die het H. Graf in Jerusalem beschermden en pelgrims die daar naar toe gingen. Maar ook gingen zij mee koloniën veroveren. Hiervoor kregen ze als beloning landgoederen en burchten ten geschenke.

Aan het klooster is gebouwd van de 12e tot de 17e eeuw en het heeft dan ook duidelijk verschillende stijlen, zoals romaans, gotisch, manuelstijl, renaissance en zelfs barok. Het heeft zelfs 7 kruisgangen, met in de Claustro do Cemitério het graf van Drogo da Gama, de broer van Vasco.

Het terras van de Claustro de Sante Barbara geeft uitzicht op het beroemde venster in super-manuelstijl, met een baardige zeeman die alles draagt, stammen van kurkeiken, dikke touwen, zeewier, koraaltakken, ankers, boeien, zeevaartinstmmenten enz. en natuurlijk aan weerszijden de hemelbol met het kruis van de Christusorde en het landswapen met koningskroon.

Na dit bezoek verlieten we Tomar in de stromende regen, maar toen we om 6 uur 's avonds in ons hotel aankwamen, scheen weer volop de zon.

Een goed avondmaal met kippensoep en kip als hoofdgerecht en een borreltje in de bar na de maaltijd, waren een waardige afsluiting van deze mooie en interessante dag.

Vrijdag 30 april 1999 — Koninginnedag.

Om 9 uur vertrok de bus door een landschappelijk mooi gebied over Nazaré, Sao Martinho do Porto naar Óbidos, een schitterend middeleeuws stadje, dat een nationaal monument van Portugal is geworden. Het ligt fraai op een heuvel en is helemaal ommuurd. Het straalt echt sfeer uit. We liepen naar boven naar het kasteel dat in een Pousada do Castelo is omgebouwd. Van daar af hadden we een prachtig vergezicht o a. op het 3 km lange aquaduct uit de 16e eeuw. Een lokale gids die veel te langdradig was en niet door Lies de mond gesnoerd werd, probeerde tekst en uitleg te geven, maar vond nauwelijks gehoor. Na boven enige tijd te hebben vertoefd, liepen we naar de "pelourinho", een soort gebeeldhouwde zuil, waarbij vroeger rechtgesproken werd en ook de stadsomroeper zijn nieuwtjes ten beste gaf. Deze pelourinho stond voor de Igreja de Santa Maria. Deze Maria-kerk is over een tempel van de Visigoten gebouwd en is later ook nog een moskee geweest. Ze is verschillende keren

herbouwd. In deze kerk schilderijen van Josefa d'Óbidos en leden van haar familie en natuurlijk ook het nodige azulejos-werk.

Terug via schattige straatjes en winkeltjes naar de bus, om door te reizen naar Mafra, echter niet na eerst nog vlug een kopje koffie te hebben gedronken, dat minder dan 'n gulden kostte.

In Mafra is een immens groot paleis-klooster, dat tussen 1717 en 1730 gebouwd werd in opdracht van João V, door een Duitser Ludwig genaamd. In dit klooster een 88 meter lange, roomkleurige bibliotheek. We gingen meteen naar boven, waar we in snel tempo van de ene zaal naar de andere liepen, met een suppoost achter ons aan. Mooie oude meubels die herinneren aan de tijd dat Portugal nog door koningen werd geregeerd.

Na de lunch vertrokken we naar Sintra, waar we een bezoek brachten aan het Palacio Nacional de Sintra, in de 15e eeuw gebouwd op de fundamenten van een Moors paleis, als zomerresidentie van João I. Later is het uitgebreid door Manuel I in gotische en manuelstijl. Prachtig waren de ontzettend grote schoorstenen, betegelde muren en grote pannen.

Na dit bezoek waren we vrij om in Sintra wat rond te lopen of om ons op een terrasje te verpozen.

Om 6 uur arriveerden we in Hotel Praia Mar aan de Rua do Gurué 16, in Carcavelos 2775 Paredo bij Lissabon.

De moderne, riante entree deed geenszins vermoeden dat de kamers van dit 4-sterren hotel met de benaming "sleets" nog enigszins overgewaardeerd zijn. Daarentegen waren de bar en het restaurant weer prima. Je kunt blijkbaar niet alles hebben.

Na ons te hebben opgefrist, gingen we naar de bar op de 8e verdieping, waar ons een zeer aangename verrassing wachtte. Toen de hele club compleet was, op enkele zieken na, kregen we een door Fried en Adje georganiseerd glas Oranjebitter aangeboden. Wat kunnen wij beschaafd "Oranje Boven" zingen, als het moet. Tijdens het diner ontstond er een hele aangename stemming, mede door de zangeres en muzikant, die met Fado's en andere liederen heel bijzonder op onze spontane reacties ingingen. Piet Verhoeven liet op een ietwat vreemde manier horen, dat hij "nergens spijt van had", tot grote hilariteit van de groep.

Na het diner zat de groep als een grote familie in de bar na te genieten. Bijzonder gezellige avond.

Zaterdag 1 mei 1999 — Dag van de Arbeid in Portugal.

Vanwege de 1 Mei-viering was het programma omgegooid en begonnen we om half tien met een bezoek aan Cascais aan de Oceaan, waar zich de "Boca do Inferno" of wel Helmond bevindt. Hier gingen we bij prachtig weer uit de bus om even van de zon te genieten en de vissers in de Boca gade te slaan.

Daarna vertrokken we naar de Torre de Bélem, in 1520 door Manuel I gebouwd als fort op een rotseiland langs de Taag. Het moest Lissabon verdedigen en was tevens herinnering aan de ontdekking van Brazilië in 1500.

Daarna liepen we naar het reuzengrote monument van de ontdekkingen het zg. Monumento dos Descobrimentos. Het is een modern, 54 meter hoog monument, gebouwd bij het 5e eeuwfeest van de dood van Hendrik de Zeevaarder, ter nagedachtenis aan de Portugese ontdekkingsreizigers. Op het plein voor het monument een prachtig in marmer ingelegd mozaïek met een windroos en een wereldkaart, die de oude zeeroutes aangaf.

Even verderop ligt de Ponte de 25 de Abril, een mooie brug uit 1966. Links van de brug, aan de overzijde van de rivier, het enorme Christusbeeld, een replica van het beroemde beeld in Rio de Janeiro, in 1959 opgericht uit dankbaarheid dat Portugal niet in de Tweede Wereldoorlog werd betrokken.

Na het bezoek aan het Monumento dos Descobrimentos, staken we de weg over naar het Mosteiro dos Jeronimos. Op deze plaats ging Vasco da Gama in 1497 in een kleine kapel vragen om Gods zegen over zijn reis.

De volgende dag voer hij uit en na 10 maanden bereikte hij Indië. In 1499 keerde hij terug met een rijke lading specerijen. Uit dankbaarheid voor het welslagen van de reis gaf Manuel I in 1502 opdracht een groot klooster te bouwen voor de orde van de Hiëronymieten. Het is een pronkstuk van Manuelstijl, dat helaas vanwege 1 mei gesloten was, maar de buitenkant alleen al was ook de moeite waard.

We gingen naar het tegenover gelegen moderne gebouw (van Alvar Aalto?) waar we op het terras van de cafeteria in de zon lunchten. Daarna gingen we naar de Antiga Confeitaria de Bélem uit 1837, waar we in een aparte zaal koffie met "Pasteis de Bélem" namen. Heerlijk! Toen we onze reis naar de benedenstad van Lissabon met de bus vervolgden, zag het zwart boven de stad en weldra barstte de zondvloed los. In de stromende regen maakten we een korte rondrit over verschillende mooie pleinen zoals het Praça Marquês de

Pombal, met een groot standbeeld van Pombal, uitkijkend over de stad die hij bouwde. We reden langs de regeringsgebouwen en over de mooie Avenida da Liberdade. We besloten toch uit te stappen en met de Elevador de Santa Justa, een door Eiffel in neo-gotische stijl gebouwde lift, naar boven te gaan. Boven gekomen in de stromende regen, konden we niet naar de bovenstad en moesten we weer met de lift naar beneden, waar we naar restaurant Suigo liepen om koffie of iets anders te drinken en op de bus te wachten. We vertrokken in de stromende regen met de bus naar ons hotel, maar voordat we daar aankwamen, was het droog en scheen de zon. Achteraf hoorden we van de thuisblijvers, dat het in Carcavelos de hele dag stralend weer was geweest. Na ons te hebben omgekleed, zijn we in de bar een aperitief gaan drinken. Tijdens het avondeten heeft Anne van Melis op onnavolgbare wijze het woord gevoerd namens de groep en Fried en Adje bedankt voor al het werk dat ze voor deze reis van de vriendenclub weer verzet hebben. Als cadeau kregen ze een prent van het Manuelvenster van Tomar en verder voor Fried een fles C(ulturele) R(eizen) F(ried) en voor Adje een mooie fles Port. Fried bedankte op zijn beurt Anne voor haar treffende speech en de groep voor de cadeaux, maar ook Piet Maas voor zijn assistentie en natuurlijk ook José, de chauffeur, en Lies, onze reisleidster. Piet Verhoeven nam deze keer het gekus namens de hele groep voor zijn rekening. Na het diner was het nog geruime tijd heel gezellig in de bar, maar het was ook de laatste avond samen.

Zondag 2 mei 1999 — dag van thuisreis.

Om half tien zat alle bagage in de kofferruimte van de bus en konden we opnieuw richting Lissabon vertrekken.

We zouden eerst het Mosteiro dos Jeronimos van binnen gaan bekijken, maar omdat er een rij mensen stond, die overigens zeer snel naar binnen liep, werd dit bezoek tot onze zeer grote spijt afgelast. We gingen toen naar het alleszins interessante Museu Calouste Gulbenkian, waar we geruime tijd waren en de prachtige schilderijen, beelden en andere kunstuitingen, die dhr Gulbenkian had nagelaten, bewonderden. Daarna gingen we naar Colombo, een modern winkelcentrum in Lissabon, waar winkels en restaurants in overvloed waren. Het zal wel interessant zijn voor de mensen die graag winkelen, maar wij vonden het veel vermoeiender dan een mooi klooster of museum. We hadden

dit bezoek graag willen ruilen voor het Mosteiro dos Jerónimos. Maarja, je kunt het nooit iedereen naar de zin maken.

Na uren in dit winkelcentrum te zijn geweest, reden we naar de luchthaven van Lissabon, voor de vlucht naar Zaventem. Opnieuw zorgde de catering van Sabena goed voor ons en de reis schoot ook dan ook goed op. Om ongeveer kwart over negen landden we op Zaventem, waar de bus op ons stond te wachten. Waarschijnlijk omdat de laatste loodjes nu altijd het zwaarst wegen, duurde het even voordat de bus de parking kon afrijden. Na verder een voorspoedige reis kwamen we tegen middemacht bij Vlisco in Helmond aan, waar op de gebruikelijke, chaotische manier afscheid genomen werd en vooral ook bedankt voor de mooie reis, het aangename gezelschap enz.

Het einde van een prachtige, interessante reis met een leuk gezelschap. Zo er al kritiek is, dan moeten we die zeker niet alleen over het hoofd van Lies uitstorten, maar moeten we ook de hand in eigen boezem steken. Af en toe waren we er als groep zelf debet aan, dat er vertraging ontstond of niet alles op rolletjes liep. Hoe beter we elkaar kenden of leerden kennen, hoe moeilijker het werd de groep in het gareel te houden, terwijl Lies meer in haar rol groeide naarmate de week vorderde.

Een reis waar we nog lang met plezier aan zullen terugdenken.

Leo van Tilburg, 7 mei 1999.